

Nr 14

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande anslag till Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t i fråga om utgifterna inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde, punkten 166 (s. 367—378), föreslagit riksdagen att dels godkänna den i propositionen föreslagna förläggningen av trädgårds- och husdjursförsöksstationerna i norra försöksdistriktet, dels till Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 312 000 kr.

I detta sammanhang har även anmälts den av 1961 års riksdag begärda utredningen angående förläggningen av trädgårds- och husdjursförsöksstationerna i norra försöksdistriktet. Resultatet av utredningen — vilken verkstälts genom en inom jordbruksdepartementet särskilt tillkallad utredningsman — har redovisats i en promemoria av oktober 1961. Beträffande det närmare innehållet i utredningsmannens förslag och de däröver avgivna yttrandena hänvisas till vad därom anförts under ifrågavarande punkt i statsverkspropositionen.

Utskottet har i detta sammanhang behandlat följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen I: 181 av herr *Hedström m. fl.* likalydande med II: 237 av herr *Wiklund i Öjebyn m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta, att husdjurs- och trädgårdsförsöken avseende norrlandslänen i likhet med vad tidigare varit fallet förläggas till Öjebyn.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen I: 181.

Departementschefen har anfört följande.

»I enlighet med beslut av 1961 års riksdag med anledning av de i propositionen nr 69 framlagda förslagen skall det nuvarande systemet med försöksgårdar avvecklas i samband med den av riksdagen samtidigt beslutade omorganisationen av lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök den 1 juli 1962. I vilken omfattning de jordbruk, som tillhör de nuvarande försöksgårdarna, skall överföras till hushållningssällskapen, bibehållas under högskolan eller disponeras på annat sätt skall, enligt vad föredragande departementschefen anförde, bli beroende av om man till lägre kostnad kan anskaffa likvärdiga försöksarealer på annat håll. De för fortsatt försöksverksamhet olämpliga gårdarna skall emellertid avvecklas snarast

möjligt. I propositionen framhölls vidare att även gårdar, som visar årligen återkommande driftsunderskott, sedan intrång från försöksverksamheten kompenserats, snarast bör avvecklas.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen för högskolestyrelsens anslagsäskanden har styrelsen i samband med dessa och i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag avgivit förslag till åtgärder för att genomföra den av riksdagen beslutade avvecklingen av de nuvarande försöksgårdarna. Mot dessa förslag har jag i princip inte något att erinra. Jag tillstyrker sålunda, att Brännbergs försöksgård avvecklas hösten 1962. Beträffande övriga gårdar vill jag inte motsätta mig, att dessa egendomar tills vidare bibehålles av högskolan. Ifrågavarande egendomar torde nämligen under en övergångsperiod, innan den nya organisationen av lantbrukshögskolans fältförsöksverksamhet genom bland annat hushållningssällskapens medverkan hunnit utbyggas till erforderlig omfattning, kunna verksamt bidra till att fylla behovet av försökslägenheter för högskolan, förutsatt att de inte av rent driftsekonomiska skäl dessförinnan bör avvecklas.

Vad därefter angår högskolestyrelsens framställning i övrigt vill jag mot bakgrund av vad nyss anförts angående nödvändigheten av att tills vidare behålla flertalet av ifrågavarande egendomar såsom försökslägenheter tillstyrka, att medel till byggnadsarbeten m. m. anvisas i den utsträckning, som kan anses erforderlig ur driftsekonomiska synpunkter för att göra dessa lämpade för sitt ändamål. Jag föreslår sålunda, att i enlighet med högskolestyrelsens förslag till dylika arbeten vid Lanna, Flahult och Wiad anvisas belopp å sammanlagt respektive 80 000, 47 000 och 150 000 kr. I fråga om Röbbäcksdalen anser jag mig kunna tillstyrka att för dikning och planering anvisas 10 000 kr. samt för yttre arbeten 25 000 kr. Vad angår Stenstugu däremot har jag under hand erfårit, att denna egendom för närvarande är föremål för en driftsekonomisk utredning. I avvaktan på resultatet av denna utredning anser jag mig inte kunna förorda någon medelsanvisning för byggnadsarbeten m. m. vid egendomen. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle för nästa budgetår för ändamålet behöva anvisas ett investeringsanslag av 312 000 kr. Med hänsyn till försöksgårdssystemets avveckling den 1 juli 1962 torde ifrågavarande anslag böra uppföras under en ny rubrik, Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar.

Jag torde härefter få övergå till att behandla den särskilda utredning, som på begäran av förra årets riksdag verkställdes rörande förläggningen av trädgårds- och husdjursförsöksstationerna i norra försöksdistriktet. Enligt utredaren och flertalet remissinstanser visar denna utredning, att Röbbäcksdalen är att föredra såsom förläggningsort för båda försöksstationerna. Jag ansluter mig till denna bedömning. Riksdagens beslut innebär, att det nya systemet med försöksstationer skall träda i kraft beträffande husdjursförsöksstationen den 1 juli 1962 och beträffande trädgårdsförsöksstationen den 1 juli 1963. I likhet med utredningsmannen anser jag, att distriktsförsöksledningarna redan från början skall stationeras i Röbbäcksdalen, då

deras uppgift är att leda försöksverksamheten ej blott på själva stationen utan i hela försöksdistriktet. De beslutade tjänsterna som försökstekniker bör däremot såsom föreslagits placeras i Öjebyn till dess försöksresurser uppbyggs i Röbbäcksdalen. Enligt min mening bör husdjursförsöksstationens resurser för närvarande planeras endast för i runda tal 50 mjölkkor och 100 tackor jämte ungdjur. Därmed synes spörsmålen om marktillskott och nybyggnad för nötkreatursstall kunna skjutas på framtiden. Detaljplaneringen för den befintliga ladugårdens omändring till försöksändamål samt av nyinvesteringar för får försök och trädgårdsförsök torde få igångsättas så snart årets riksdag fattat beslut i förlägningsfrågan. Förslag till erforderlig medelsanvisning på kapitalbudgeten för stationernas inrättande bör underställas nästa års riksdag. I fråga om det framtida utnyttjandet av Öjeby jordbruksegendom ansluter jag mig till vad utredaren därom uttalat. I detta sammanhang förtjänar emellertid påpekas att — oavsett om Öjebyegendomen behålles i statlig ägo eller inte — lokala jordbruks-, husdjurs- och trädgårdsförsök givetvis även framgent bör med statsunderstöd utläggas inom Norrbottens län liksom inom de sydligare delarna av försöksdistriktet.»

Utskottet. Det nuvarande systemet med försöksgårdar skall enligt beslut vid 1961 års riksdag avvecklas i samband med omorganisation av lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök den 1 juli 1962. På grundval av en inom lantbrukshögskolan verkställd utredning föreslår nu departementschefen att vissa av försöksgårdarna under en övergångsperiod må bibehållas av högskolan i avvaktan på att den nya organisationen av lantbrukshögskolans fältförsöksverksamhet hunnit utbyggas i erforderlig omfattning. Till vad departementschefen förordat ansluter sig utskottet. Som förutsättning för ett bibehållande bör dock gälla att driftsekonomiska och driftstekniska skäl talar därför. I annat fall bör gårdarna snarast avvecklas. Mot departementschefens förslag att Brännbergs försöksgård skall nedläggas har utskottet intet att erinra.

I likhet med departementschefen anser utskottet att medel till byggnadsarbeten m. m. vid ifrågavarande jordbruksegendomar må anvisas i den utsträckning som av driftsekonomiska skäl är erforderligt. På en punkt bör dock enligt utskottets uppfattning avvikelse göras gentemot departementschefens förslag. Utskottet anser nämligen att distriktsförsöksföreståndaren inom västra distriktet redan från omorganisationens början bör vara placerad i Skara. Detta medför att iordningställande av expeditionslokaler vid Lanna försöksgård för ett belopp av 7 400 kr. ej synes vara behövt. Härigenom kan investeringsanslaget till ifrågavarande ändamål begränsas till 305 000 kr. I samband härmed vill utskottet uttala som angeläget — bl. a. till undvikande av felinvesteringar — att den tidigare av Kungl. Maj:t aviserade utredningen om inrättande av ett halvstatligt institut för kött- och mjölkproduktion snarast kommer till stånd.

I fråga om förläggningen av husdjurs- och trädgårdsförsöksstationerna i

norra försöksdistriktet förordar utskottet till skillnad från departementschefen att Öjebyn blir förläggningssort för de båda försöksstationerna. Utskottet grundar sitt ställningstagande härom på bl. a. det förhållandet att husdjursförsöksstationens resurser bör dimensioneras för 80 mjölkkor och 100 tackor jämte ungdjur. För att försöksverksamheten på husdjursområdet skall kunna baseras på ett någorlunda säkert statistiskt underlag torde fordras en besättning av nu föreslagen storlek. Motsvarande resurser finns f. n. att tillgå för SRB-rasen vid Ultuna och låglandsrasen vid Alnarp. Öjebyn torde utifrån nu anförda synpunkter erbjuda långt bättre betingelser än Röbbäcksdalen för försöksverksamhet beträffande fjällrasen. För verksamheten erforderligt foderbehov synes i Öjebyn kunna täckas inom ramen för nuvarande markinnehav. Brister i fastighetens arrondering torde inom kort komma att bli avhjälpta bl. a. genom byte av mark vartill Piteå landskommun synes intresserad av att medverka. Att bygga om befintliga ladugårdsbyggnader i Öjebyn så att de rymmer ett 80-tal uppbundna nötkreatur och ett 40-tal ungdjur torde som byggnadsstyrelsen i sitt remissvar framhållit kunna ske till en förhållandevis begränsad kostnad. Om däremot Röbbäcksdalen väljes som förläggningssort torde omedelbart ställas krav på såväl nybyggnad av ett nötkreatursstall som inköp av erforderligt marktillskott. Ifrågavarande investeringar har av utredningsmannen beräknats till 600 000 kr. Härtill kommer att möjligheter knappast föreligger att till rimligt pris förvärva nödvändig kompletteringsmark i Röbbäcksdalen av godtagbar belägenhet.

Trädgårdsförsöken bör enligt utskottet ligga kvar i Öjebyn då någon omständighet ej förebragts, som övertygat utskottet om att behov föreligger för en förflyttning av desamma till Röbbäcksdalen.

Vad av departementschefen i övrigt anförts som skäl till att förlägga husdjurs- och trädgårdsförsöken till Röbbäcksdalen anser utskottet ej vara av den styrka att de i sammanhanget bör tillmätas avgörande betydelse. Utskottet har sålunda funnit anledning biträda vad i motionsparet I: 181 och II: 237 yrkats att husdjurs- och trädgårdsförsöken avseende norrlandslänen förläggas till Öjebyn.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 181 och II: 237 godkänna den i det föregående föreslagna förläggningen av trädgårds- och husdjursförsöksstationerna i norra distriktet,

b) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till *Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 305 000 kr.

Stockholm den 10 april 1962

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR NILSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Hjalmar Nilsson, Lage Svedberg, Jonsson*, Nord, Carl Eskilsson*, Mossberger, Hedström, Uno Olofsson*, Isacson och Nils-Eric Gustafsson;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie*, Jonsson i Strömsund, Sköld, Anthy, Hæggbloom, Lindström, fru Lindskog, herrar Arweson, Nilsson i Lönsboda och Östlund.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Hjalmar Nilsson, Lage Svedberg, Carl Eskilsson, Uno Olofsson, Nils-Eric Gustafsson, Hansson i Skegrie, Lindström och Östlund*, vilka ansett att

dels det avsnitt i utskottets utlåtande, som behandlar frågan om förläggningen av husdjurs- och trädgårdsförsöksstationerna i norra försöksdistriktet, bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet ansluter sig till departementschefens förslag jämväl i fråga om förläggningen av husdjurs- och trädgårdsförsöksstationerna i norra försöksdistriktet. Härvid har utskottet i första hand beaktat de fördelar på lång sikt, som är förbundna med försöksstationernas förläggning till Röbbäcksdalen. Denna förläggningsplats uppfyller enligt utskottets mening bäst de allmänna krav, som av 1961 års riksdag uppställts för försöksstationer av ifrågavarande slag, nämligen kraven på goda kommunikationer till distriktets olika delar samt god kontakt med närstående lantbruksvetenskaplig verksamhet inom distriktet. Till Röbbäcksdalen är förlagda statens jordbruksförsöks norrlandsavdelning, filialer för statens växtskyddsanstalt och statens maskinprovningar m. m.

Mot bakgrunden av nämnda, utomordentligt väsentliga fördelar med Röbbäcksdalsalternativet förefaller merkostnaderna för detta alternativ — av utredningsmannen beräknade till cirka 400 000 kr. för huvudsakligen utökade markresurser vid en besättningsstorlek av 80 mjölkkor och 100 tackor jämte ungdjur — inte avskräckande. Utskottet har vid besök å Röbbäcksdalen upplysts om att erforderligt marktillskott på rimliga villkor kan anskaffas i anslutning till Röbbäcksdalens egendom. Såsom framgår av utredningsmannens promemoria skulle även vid en förläggning till Öjebyn erfordras ej oväsentliga investeringar.

Utskottet har bemärkt, att så gott som samtliga instanser, som yttrat sig i förläggningsfrågan, med undantag av Norrbottens läns hushållningssällskap och styrelsen för Alnarpsinstitutet, delar uppfattningen att Röbbäcksdalen är den lämpligaste platsen för försöksstationerna.

Utskottet har intet att erinra mot att husdjursförsöksstationens resurser omedelbart planeras endast för i runda tal 50 mjölkkor och 100 tackor jämte ungdjur, varvid nybyggnader och marktillköp härför kan uppskjutas. Ut-

skottet noterar, att nuvarande husdjursförsök på Öjebyn behöver fortsätta ytterligare minst tre år.

I motionerna I: 181 och II: 237 har föreslagits, att husdjurs- och trädgårdsförsöken avseende norrlandslänen förlägges till Öjebyn. Utskottet, som erinrar om att försöksstationerna enligt 1961 års riksdagsbeslut i ärendet främst avses för större och mera komplicerade försök, instämmer i departementschefens uttalande att lokala lantbruksförsök även framgent bör utläggas inom Norrbottens län liksom inom de sydligare delarna av försöksdistriktet.»;

dels utskottets hemställan under a) bort lyda sålunda:

»a) med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 181 och II: 237 godkänna den i det föregående föreslagna förläggningen av trädgårds- och husdjursförsöksstationerna i norra försöksdistriktet.»